

SZENT-GYÖRGYI ALBERT

1893. szeptember 16-án született Szent-Györgyi Albert orvos, biokémikus, aki 1937-ben élettani-orvosi Nobel-díjat vehetett át a C-vitaminnal kapcsolatos kutatásaiért. Ő volt az első – és máig egyetlen – magyar tudós, aki hazai kutatásáért kapott természettudományos Nobel-díjat.

Szent-Györgyi 1893. szeptember 16-án született Budapesten. Orvosi diplomáját 1917-ben szerezte a Budapesti Tudományegyetemen (ma Eötvös Lóránd Tudományegyetem). Medikusként részt vett az első világháborúban, de sérülése miatt hamarabb hazaküldték. Ezután Pozsonyban, Prágában, Berlinben, Leidenben és Groningenben folytatta tanulmányait. Érdeklődését a gyógyszertan, a bakteriológia, a fizikai kémia keltette fel. Második doktoriját 1927-ben a Cambridge-i Egyetemen szerezte meg, majd néhány évig az Amerikai Egyesült Államokban dolgozott, a Mayo Alapítványnál. Kutatásai során egy addig ismeretlen, szerves, redukáló hatású vegyületet talált a mellékvesében. Megállapította összetételét és hexuronsavnak nevezte el. 1930-ban az akkori magyarországi vallás- és közoktatásügyi miniszter, Klebelsber Kunó hívására hazatért, és 1931-től 1945-ig a szegedi tudományegyetem professzora volt. Itthon is próbált olyan forrást keresni, amiből nagyobb mennyiségben is ki tudná vonni a hexuronsavat, eleinte citrusokkal és káposztával kísérletezett. A legenda szerint Szent-Györgyi felesége egy nap vacsorára paprikát adott férjének, de

neki nem volt kedve azt megenni, inkább bevitte a laborba megvizsgálni. A paprika tökéletes választásnak bizonyult: 10 liter présnedvből 6,5 gramm hexuronsavat tudott előállítani. Szent-Györgyi 1932-ben igazolta azt is, hogy a hexuronsav megegyezik a C-vitaminnal, amit a XX. század eleje óta a skorbut ellen alkalmaztak. Javaslatára hívjuk aszkorbinsavnak a C-vitamint, utalva a skorbut (latinul: scorbuticus) elleni hatására.

Szent-Györgyi Albert 1937-ben vehette át az élettani-orvosi Nobel-díjat a C-vitaminnal kapcsolatos kutatásaiért, pontosabban a „biológiai égésfolyamatok, különösképpen a C-vitamin és a fumársav katalízis szerepének terén tett felfedezéseiért”. Szent-Györgyi Nobel-érmét ma a Magyar Nemzeti Múzeum őrzi.

A világhírű tudós a második világháború után, 1947-ben emigrált és az Amerikai Egyesült Államokban telepedett le. Kiemelkedő eredményeket ért el az izomműködés biokémiájának területén is, élete utolsó évtizedeiben pedig rákkutatással foglalkozott.

1986. október 22-én veseelégtelenség következtében halt meg óceánparti otthonában, Woods Hallban.

2009 óta június 13. a Magyar feltalálók napja annak emlékére, hogy Szent-Györgyi 1941-ben ezen a napon nyújtott be találmányi kérelmet „Eljárás jól eltartható, nagy C-vitamintartalmú készítmények előállítására” címmel a Magyar Szabadalmi Bíróság felé.

Források:

<https://www.sztnh.gov.hu/hu/magyar-feltalalok-es-talalmanyaik/szent-gyorgyi-albert>

http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/medicine/laureates/1937/szent-gyorgyi-bio.html

<http://www.med.u-szeged.hu/szegedrol-jott-uj>

<http://www.med.u-szeged.hu/galeria/galeria>

<http://www.feltalaloink.hu/tudosok/szent-gyorgyialbert/html/sztgyoralbtal1.htm>

<http://www.nobelprize.org/mediaplayer/index.php?id=338> - egy kis betekintés mikor a Nobel-díj jelölt Szent-Györgyi Albert és felesége becsekkolt a hotelbe, a Nobel-díj átadás előtt

http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/medicine/laureates/1937/szent-gyorgyi-photo.html - Nobel-díj átadásakor

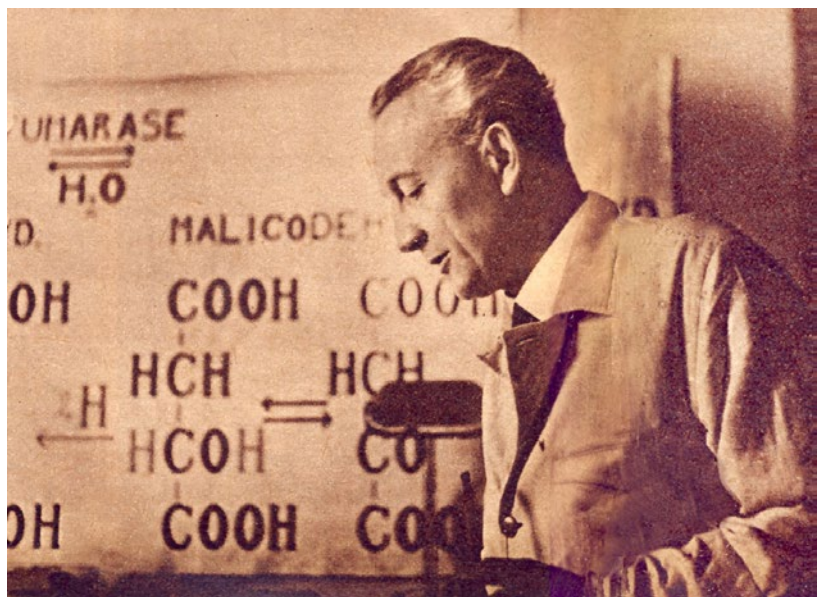
<http://www.cvitaminok.hu/c-vitamin-felfedezese>

<http://www.kfki.hu/~cheminfo/hun/mvm/arc/szentgy.html>

http://hvg.hu/instant_tudomany/20150322_14_dolog_szent_gyorgyi_albertrol

<http://tudosnapta.kfki.hu/historia/egyen.php?namenev=szentgyorgyi>

<http://www.szent-gyorgyi-albert.hu/>

Összeállította: Tóth Sára

AGORA

TUDOMÁNYOS
ÉLMÉNYKÖZPONT
DEBRECEN